

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ต่อความรู้เรื่องการดูแลตนเองของผู้ป่วยจิตเภท

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ป่วยจิตเภทเฉพาะเพศชายที่รับไว้รักษาในโรงพยาบาลสวนปรุง เชียงใหม่ มีระยะเวลาการเจ็บป่วยด้วยโรคจิตเภทนาน 2-5 ปี ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน 2541 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ หลังจากนั้นผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยการจับสลากเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับความรู้เรื่องการดูแลตนเองจากการดูตัวแบบสัญลักษณ์ จากผู้วิจัย 3 เรื่อง ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการพยาบาลตามปกติจากพยาบาลในหอผู้ป่วย ผู้วิจัยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องเพศ อายุ และผลการทดสอบสมรรถภาพสมอง มีคะแนนสูงกว่า 23 คะแนนขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีสองประเภทคือ เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ วิดีทัศน์ตัวแบบสัญลักษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 3 เรื่อง ซึ่งได้นำไปหาความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความรู้เรื่องการดูแลตนเองของผู้ป่วยจิตเภท ซึ่งผู้วิจัยนำไปตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้กับผู้ป่วยจิตเภทที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คน นำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยเมื่อได้กลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนดแล้ว ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับการตอบแบบสอบถามความรู้เรื่องการดูแลตนเองของผู้ป่วยจิตเภท และให้เวลาในการทำนาน 15-20 นาที รอเก็บแบบสอบถามกลับคืนจนครบ จากนั้นผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองดูตัวแบบเป็นรายบุคคลวันละ 1 เรื่อง จนครบ 3 เรื่อง แล้วจึงดูซ้ำเช่นเดิมอีกเรื่องละ 1 ครั้ง รวมใช้เวลาในการดำเนินการทดลองทั้งสิ้น 6 วัน หลังการทดลองเสร็จสิ้นลง ให้กลุ่มทดลองทำแบบสอบถามความรู้เรื่องการดูแลตนเองทันที สำหรับกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยนัดให้ตอบแบบสอบถามความรู้เรื่องการดูแลตนเองซ้ำ โดยมีระยะเวลาห่างกันนาน 6 วัน ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมให้เข้าร่วมกิจกรรมของหอผู้ป่วยตามปกติ เมื่อได้ข้อมูลครบเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW

ผลการวิจัย พบว่า

1. คะแนนความรู้เรื่องการดูแลตนเองของผู้ป่วยจิตเภทกลุ่มทดลองในระยะหลังทดลองมากกว่าคะแนนก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)
2. ผู้ป่วยจิตเภทกลุ่มทดลองที่ได้ดูตัวแบบสัญลักษณ์ มีคะแนนความรู้เรื่องการดูแลตนเองในระยะหลังทดลองมากกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งไม่ได้ดูตัวแบบสัญลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ตัวแบบสัญลักษณ์สำหรับให้ความรู้ เรื่องการดูแลตนเองของผู้ป่วยจิตเภท
2. เป็นแนวทางแก่พยาบาลและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการให้ความรู้โดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์เพื่อส่งเสริมให้ผู้ป่วยจิตเภทดูแลตนเองได้ตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข
3. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในวิชาการพยาบาลจิตเวช เพื่อให้นักศึกษาได้เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการให้ความรู้เรื่องการดูแลตนเองของผู้ป่วยจิตเภท เพื่อส่งเสริมให้ผู้ป่วยจิตเภทสามารถดูแลตนเองได้หลังจากออกจากโรงพยาบาล

4. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์แก่ผู้ป่วยจิตเภท และบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลในประเด็นอื่น ๆ ต่อไป

การนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์สามารถช่วยให้ผู้ป่วยจิตเภทมีความรู้เรื่องการดูแลตนเองเพิ่มมากขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

จัดให้มีกิจกรรมการพยาบาลในการให้ความรู้เรื่องการดูแลตนเองของผู้ป่วยจิตเภทหลังจากออกจากโรงพยาบาล โดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้ป่วยจิตเภทสามารถดูแลตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการศึกษาพยาบาล

1. ในการจัดหลักสูตรการศึกษาพยาบาลควรจัดให้มีการนำตัวแบบสัญลักษณ์มาใช้ในการเรียนการสอนเรื่องการให้ความรู้แก่ผู้ป่วย ซึ่งจะทำให้นักศึกษาพยาบาลได้เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทในการให้ความรู้ของพยาบาล ซึ่งเป็นหน้าที่และบทบาทอิสระของพยาบาล และบทบาทในการส่งเสริมให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมในการดูแลตนเอง

2. ฝึกและจัดให้นักศึกษามีประสบการณ์และทักษะในการให้ความรู้เรื่องการดูแลตนเองแก่ผู้ป่วยจิตเภทโดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ เพื่อช่วยให้นักศึกษาเห็นถึงประโยชน์ในการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าว

ด้านการบริหารการพยาบาล

1. ผู้บริหารควรมีแผนและนโยบายที่จะสนับสนุนให้มีการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ในการให้ความรู้เรื่องการดูแลตนเองแก่ผู้ป่วยจิตเภททุกรายที่เข้ามารับการรักษาในโรงพยาบาล เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการรักษาและส่งเสริมให้ผู้ป่วยตระหนักถึงบทบาทในการดูแลตนเองเพิ่มมากขึ้น สามารถอยู่ร่วมกับครอบครัวและสังคมได้
2. ผู้บริหารควรจัดสรรบุคลากรและทรัพยากรต่าง ๆ ให้เหมาะสมสำหรับการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ในการให้ความรู้เรื่องการดูแลตนเองแก่ผู้ป่วยจิตเภท

ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนดและกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อย อาจมีข้อจำกัดในการนำผลการวิจัยไปอ้างอิงกับประชากรในสถานที่อื่น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไปคือ

1. ควรมีการศึกษาระยะยาว ในลักษณะของการติดตามผลระยะยาว โดยการเยี่ยมบ้าน ภายหลังจากที่ผู้ป่วยจิตเภทจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการดูแลตนเองตามความรู้ที่ได้รับขณะอยู่โรงพยาบาล
2. ควรมีการศึกษาในเรื่องระยะเวลาในการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ในแต่ละครั้ง ว่าควรจะใช้ระยะเวลาเท่าใดที่ทำให้ตัวแบบมีประสิทธิภาพมากที่สุด
3. ควรมีการศึกษาจำนวนครั้งของการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ว่าควรเสนอตัวแบบจำนวนกี่ครั้ง ที่จะทำให้ผู้ป่วยจิตเภทสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายใน เพื่อเป็นการประหยัดเวลา

4. ควรศึกษาวิธีการเสนอตัวแบบด้วยวิดิทัศน์ร่วมกับวิธีอื่น เช่น การชี้แนะ, การอภิปรายกลุ่ม, การแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น

5. ควรศึกษาเปรียบเทียบวิธีการเสนอตัวแบบวิดิทัศน์กับวิธีการให้ความรู้แบบอื่น ๆ เช่น การให้ความรู้โดยชุดการเรียน การให้ความรู้แบบกลุ่ม ฯลฯ เป็นต้น